

“TEŽNJE BOSNE I HERCEGOVINE U EVROPSKIM INTEGRACIJAMA: TEME I PERSPEKTIVE?”
OBRAĆANJE DANA REDFORDA, PREDSTAVNIKA EUSR, NA UNIVERZITETU U BANJALUCI, 14. MAJA 2013.

Cijenjeni profesori i studenti Univerziteta u Banjaluci,

Dobar dan!

Hvala prorektorki profesorki Šauli na ljubaznim uvodnim riječima. Prvo bih se svima zahvalio na ovoj prilici da razgovaramo.

Prije nego što nastavim, moram vam reći da kada sam ja sjedio tu gdje ste vi sada i kada bi profesori najavili “gostujućeg predavača”, ja bih u sebi pomislio otprilike: “E, blago meni, šta li će sad da nam prodaju?”

[Pauza]

Dakle, tek da se zna, tokom sljedećih nekoliko minuta ne namjeravam ništa da prodajem!

Vaši profesori, siguran sam, podstiču vas da se izložite širokom spektru mišljenja i stavova da biste naučili da mislite svojom glavom, da biste sami zaključili kuda vi, vaša porodica, lokalna zajednica i zemlja treba da idu.

Ja se u potpunosti slažem sa takvim pristupom.

Zaista, kao što je, čini mi se, rektor Univerziteta, profesor Stanić, jednom napisao:

“... nijedno objektivno znanje ne može biti apsolutno u smislu da ne može biti dovedeno u pitanje”.

Dakle, danas sam planirao, ako mi dozvolite, da predstavim nekoliko razloga, a ima ih mnogo, zbog kojih mislim da će vam članstvo BiH u Evropskoj uniji indirektno donijeti korist i zašto dosadašnji napredak u vezi s tim nije bio bez teškoća.

Budući da sam pouzdano obaviješten da se kao grupa obično ne stidite i ne ustručavate pred gostujućim predavačima, biće mi drago da odgovorim, najbolje što mogu, na par kratkih, odlučnih i nezgodnih pitanja i komentara.

[Pauza]

Dakle, tokom ovog popodneva, dame i gospodo, želio bih da govorimo o pitanjima koja su, vjerujem, važna za vas, vašu porodicu i lokalnu zajednicu.

To su pitanja evropskih integracija BiH.

Dakle, kakvo je trenutno ‘stanje stvari’?

U suštini, ova zemlja treba da podnese Evropskoj komisiji “kredibilan” (tj. prihvatljiv) zahtjev za članstvo u EU .

Da bi to mogla, BiH treba u potpunosti da primijeni Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju – dokument koji je potpisala sa EU prije otprilike četiri godine, ali koji u cijelosti još uvijek nije stupio na snagu.

Nešto kasnije ću reći zašto je to tako.

Prvo bih naglasio da se radi o važnom sporazumu..

Važnom, zato što se tiče potrebe da se izvrše reforme u mnogim sektorima koji su bitni po vas i vašu porodicu, npr. u privredi, pravosuđu, školstvu i zdravstvu.

Takve strateške reforme su potrebne da bi BiH jednog dana efikasno funkcionisala unutar Evropske unije.

Kad sprovođenje cjelokupnog Sporazuma bude u toku – i kad se sprovedu reforme, BiH i EU započeće dug proces pregovora o punopravnom članstvu.

Prije nego što nastavim, potrebno je jasno konstatovati jednu prostu i neospornu činjenicu :

EU želi BiH unutar EU.

EU želi sve mlade ljude u ovoj zemlji unutar EU.

EU želi VAS unutar EU.

Ovako konstatovana činjenica ne može se dovoljno naglasiti.

Međutim, da bi do toga došlo, vaši politički lideri sada moraju da pokažu da i oni to žele!

[Pauza]

Dozvolite da zastanemo na trenutak i kratko se osvrnemo na sektor obrazovanja.

Znamo da su mladi ljudi ove zemlje njena najvažnija prednost, najvredniji resurs.

Takođe znamo da će mladi ljudi, ljudi poput vas, biti ti koji će omogućiti da ova zemlja uspješno odgovori na mnoge izazove budućnosti.

To je razlog da upitate...

Ne, nisam dobro rekao, dozvolite mi da to drugačije preformulišem...

Morate da ZAHTIJEVATE od vaših političkih lidera da Vam otvore stvarne mogućnosti.

Morate da ZAHTIJEVATE da se konsultuju sa vama kada odlučuju o stvarima o kojima ćete uskoro i vi, kao potpuno odrasli ljudi, odlučivati uz punu odgovornosti koju to odlučivanje nosi.

Morate da ZAHTIJEVATE da znate koje mogućnosti postoje da dobijete zanimljiv i dobro plaćen posao.

[Pauza]

Evo, da vas upoznam sa nekoliko mogućnosti školovanja u okviru svih 27 zemalja članica EU, koje je EU otvorila za studente poput vas .

Veliki broj mladih Evropljana iskoristio je priliku da studira u drugoj državi članici – i što je još važnije – da im se krediti i diplome priznaju u cijeloj Evropi.

Recimo, zamislite da ste iz Slovenije i da želite da studirate u Londonu ili Parizu, Beču ili pak Berlinu – platili biste istu školarinu kao da ste student zemlje u kojoj hoćete da studirate.

Automatski biste dobili puno zdravstveno osiguranje.

A kada diplomirate, ako biste odlučili da krenete u sopstveni posao, odmah biste imali potpun i neograničen pristup tržištu od oko 500 miliona ljudi.

Međutim, već u ovom trenutku možete da koristite neke direktne pogodnosti.

Program *Erasmus Mundus* sigurno je jedan od najčešće korišćenih evropskih programa.

On pomaže da se stvori nova generacija Evropljana.

To je program koji svake godine pruža priliku stotini studenata iz regiona da odu na postdiplomske studije u bilo koju državu članicu.

Ipak, iz nekog čudnog razloga, učešće studenata iz BiH u ovom programu i dalje je izrazito nisko.

Zanima me vaše mišljenje zašto je to tako, pošto studiranje u inostranstvu ima brojne dobre strane.

Svakako, podstakao bih sve prisutne – a i one koji nisu ovdje – da više saznaju o ovom programu, te da se prijave!

[Pauza]

Dakle, nakon kratkog osvrtu na direktne prednosti koje evropske integracije mogu donijeti, osvrnućemo se na širi proces evropskih integracija ovdje u BiH.

Od 1995. godine do danas, EU saraduje sa svim nivoima vlasti i dolazi u dodir sa običnim ljudima, od Banjaluke do Mostara i od Bihaća do Tuzle.

Do sada, EU je obezbijedila više od dvije milijarde evra podrške za BiH.

U stvari, obnova infrastrukture i stambenih jedinica najvećim dijelom je finansirana sredstvima Evropske unije.

Takođe smo pružili značajnu pomoć u institucionalnoj izgradnji ove zemlje na svim nivoima.

Ta pomoć ide od podrške pravosuđu do reforme političkih institucija i jačanja državne uprave.

Akcentat koji EU stavlja na jačanje pomirenja i regionalne saradnje takođe je važan faktor kada pomažemo cijelom regionu da krene naprijed.

[Pauza]

Znači, opredijeljenost EU za ovaj region regionu je jasna.

Znači, opredijeljenost EU za Bosnu i Hercegovinu kao zemlju je jasna.

Znači, opredijeljenost EU za mlade ljude ove zemlje je jasna.

Međutim, opredijeljenost EU nije dovoljna.

Opredijeljenost samo sa naše strane nije dovoljna da se obezbijedi dovoljan napredak u ovoj zemlji u pravcu unapređenja privrednog ambijenta.

Opredijeljenost samo sa naše strane nije dovoljna da se u potpunosti podstakne privredni rast.

Opredijeljenost samo sa naše strane nije dovoljna ako nema političke opredijeljenosti na istom nivou, odlučnosti i, prije svega, djelovanja političkog rukovodstva BiH.

I dalje smo razočarani odsustvom liderstva u ostvarivanju značajnijeg napretka na putu evropskih integracija.

Naime, jedno od najvećih zala koje neprestano šteti i prlja politiku ove zemlje jeste kontinuirano preispitivanje stvarne održivosti BiH kao države.

Takav štetan jezik samo služi da se skrene pažnja političkih lidera od životnih pitanja koja utiču na obične ljude.

Jednostavnije rečeno:

Pokušajte da razmišljate kao strani investitor, pa postavite sebi sasvim jednostavno pitanje:

Da li biste rizikovali da uložite novac u zemlju čije postojanje neprestano dovode u pitanje isti funkcioneri koji zapravo tvrde da je vode?

Dame i gospodo, kratak i jednoglasan odgovor na to pitanje mora biti jasno i glasno: “NE!”

[Pauza]

Pa zašto Sporazum koji sam maloprije pomenuo još uvijek nije na snazi?

Što treba da se učini da Sporazum profunkcioniše?

Prije svega, BiH treba da pokaže da ulaže uvjerljive napore u izvršenje presude *Sejdić – Finci*.

Nakon toga će države članice EU dozvoliti da pomenuti SSP u potpunosti stupi na snagu.

Kada se to postigne, EU će početi da prati evidenciju ostvarenih rezultata.

Nakon toga, BiH može da podnese prihvatljiv zahtjev za članstvo u EU.

Pitanje *Sejdić – Finci* tiče se izgradnje demokratije koja počiva na poštovanju ljudskih prava svih građana.

To je pitanje koje zadire u samu srž značenja onoga što poštovanje evropskih vrijednosti zaista znači.

To pitanje dugo dominira političkom debatom, a i dalje je bez opipljivog rješenja.

Znači da vlasti sada moraju da ukinu diskriminaciju u izbornom procesu.

Jednostavno rečeno, svaki građanin BiH mora imati pravo da bude biran na izborima.

Moguće je da bi još jedni izbori suprotni Evropskoj konvenciji o ljudskim pravima mogli ozbiljno ugroziti legitimitet izabranih organa ove zemlje.

Ako se odluka ne izvrši, BiH će i dalje zaostajati za susjedima u smislu evropskih integracija, a to znači da neće moći da preduzme dalje korake naprijed.

Put BiH ka EU biće praktično zamrznut ako se odluka *Sejdić – Finci* ne sprovede.

A biće 'zamrznut', da tako kažem, ne zbog djelovanja EU – već zbog djelovanja – ili bolje rečeno 'nedjelovanja' – političke klase u ove zemlji.

Drugi preduslov za stupanje na snagu SSP-a jeste uspostavljanje djelotvornog i funkcionalnog mehanizma koordinacije pitanja vezanih za EU.

Mehanizma koji bi omogućio ovoj zemlji da s nama razgovara jednim glasom.

Iako je EU ovdje da pregovara i posreduje između različitih nivoa vlasti u BiH, kada je riječ o pitanjima vezanim za EU, BiH mora da govori jednim glasom.

A ovaj glas takođe mora biti koordinisan.

[Pauza]

Dame i gospodo,

S obzirom na pristupanje Hrvatske članstvu EU, za samo šest sedmica, i skori početak pregovora sa Crnom Gorom, Srbijom, a nadamo se i Makedonijom – postoje jasni dokazi da proces proširenja Evropske unije funkcioniše!

Mi smo uz veliku većinu građana BiH koji žele da budu u EU.

Kada ih pitate, reći će vam da vjeruju da će članstvo u EU donijeti pozitivne promjene u njihovom svakodnevnom životu:

Više para „u njihovom džepu“!

Više - bolje plaćenih - radnih mjesta!

I puno manje korupcije!

I mi mislimo da su oni u pravu!

Zaista, nedavnim istorijskim sporazumom između Prištine i Beograda poslata je jasna, odlučna i snažna poruka cijelom regionu, uključujući i BiH:

Prevazilaženje bajatih starih sukoba i umjesto toga približavanje 'evropskoj budućnosti' je moguće.

Sporazumom je pokazana odlučnost, hrabrost, mudrost, sposobnost da se gleda u budućnost – dalje od kratkoročnog, jednostranog, ličnog interesa.

Prije svega, njime je pokazana istinska spremnost na kompromis.

To je definitivno povod za razmišljanje ako bacimo pogled na trenutno stanje na ovdašnjoj političkoj sceni.

Vaši politički lideri ne ispunjavaju obaveze prema vama.

I ne ispunjavaju obveze prema EU.

[Pauza]

Dopustite mi da to kažem drugačije:

Kad bi BiH bila fudbalska reprezentacija, sigurno bi bila na dnu lige i borila bi se svim silama da ne ispadne, iako je preostalo svega nekoliko utakmica.

A ako "reprezentacija BiH" želi da zadrži navijače - tj. vas i vašu porodicu,

Moraće da počne da igra kao 'jedan tim' i dâ poneki go.

A pomoglo bi i kada bi još prestala da se svađa dok traje utakmica.

A dame i gospodo, utakmica je definitivno počela.

Dakle, pitanje koje se ovdje postavlja, u stvari, je: može li BiH da nadoknadi izgubljeno?

Dame i gospodo,

EU želi BiH u Evropskoj uniji.

Znamo da velika većina ljudi u BiH to želi!

Glavno pitanje sada je da li vaši političari žele ono što vi želite:

Više para „u džepu“ običnih građana!

Više i bolje plaćenih radnih mjesta!

Mnogo manje korupcije!

[Pauza]

Ali, pošto nisam iz ovog regiona,

dozvolite mi da završnu riječ o ovoj stvari dam bivšem premijeru Srbije i bivšem vodi studenata, pokojnom Zoranu Đinđiću, koji je jednom izrekao poznatu rečenicu:

“Predstavljam generaciju kojoj je poznat život na zapadu i ostatku svijeta, ljude koji žele da učine sve što je moguće kako bismo postali normalna evropska zemlja.”

[Pauza]

Dame i gospodo, zahvaljujem na vremenu koje ste mi posvetili.

Kraj

VAŽI IZGOVORENA RIJEČ